



KESKKONNAAMET



## 26. Tööleht: Toit ja toote elukaar

**Mõiste:** Toote olelusring ehk elutsükkel on mõiste, mida on kasutatud juba 1966ndast aastast ning kirjeldab mingi toote või teenuse eksistentsi hällist hauani. Olelusring algab tooraine hankimisest ning lõpeb selle toote turult kõrvaldamisega ning selle jäätmete käitlemisega.

1. Toote või teenuse olelusring hõlmab endas:
  - a. Ainult toote saamise ja kasutamisega seotud etappe;
  - b. Ainult toote kõrvaldamisega seotud etappe;
  - c. Nii tootmise, kasutamise kui ka kõrvaldamisega seotud etappe;\*
2. Kuidas nimetatakse olelusringi, milles võetakse ressursid loodusest ning pärast toote eluaja lõppu visatakse jäätmed minema?
  - a. Hällist hällini;
  - b. Orgaaniline;
  - c. Hällist hauani;\*
3. Kuidas nimetatakse olelusringi, milles kasutatakse ainult taastuvenergiat ning kõik tekkivad jäätmed võetakse kasutusele ressursidena?
  - a. Hällist hällini;\*
  - b. Orgaaniline;
  - c. Hällist hauani;
4. Taimse toidu söömine vajab looduselt rohkem ressursse kui loomse.
  - a. Tõsi;
  - b. Väär;\*
5. Loomade kasvatamine inimtoiduks moodustab maailmas hetkel ligikaudu:
  - a. 10% kogu põllumajanduse toodangust;
  - b. 20% kogu põllumajanduse toodangust;
  - c. 40% kogu põllumajanduse toodangust;\*

### Arutlemisteemad:

1. **Kuidas saab toodete ja teenuste olelusringi keskkonnasõbralikumaks muuta?** *On mitmeid võimalusi olelusringi parandada. Energia, mida kasutatakse võib olla taastuv, jäätmed võivad olla taaskasutatavad ning toote enda koostis võimalikult keskkonnasõbralik nii inimesele kui ka loodusele. Väga oluline on selle muutuse vajadustoidu tootmises. Eelistama peaks kodumaiseid toiduaineid.*

**2. Valige mingi toode ja teenus ning püüdke välja uurida, milline on selle olelusring?**

*Kus kohast hangitakse toormaterjal ning kuidas seda peab töötlemata, milline on tootmisprotsess, kuidas seda pakendatakse ja müüakse, millised mõjud on selle kasutusel, kuidas selle toote jäätmed käideldakse, kuidas see lõplikult kõrvaldatakse ning milline on iga etapiga kaasnev transpordikasutus.*

**3. Minu hommikusöök.** Uuri, kust tulevad toiduained, mida sööd tavapäraselt

*hommikusöögiks. Millised oleksid võimalused muuta oma hommikusööki keskkonnasõbralikumaks. Kui palju tekib seoses selle hommikusöögiga jäätmeid (pakendid, biojätmed jne) ning mis neist edasi saab?*

**Huvitavat lisamaterjali:**

[http://foodweb.ut.ee/Olelusringi\\_hindamine\\_15.htm](http://foodweb.ut.ee/Olelusringi_hindamine_15.htm) - Olelusringi hindamine, FoodWeb.

<http://foodweb.ut.ee/tomato/> - Ketšupi olelusringi mäng, FoodWeb.

<https://www.bioneer.ee/r%C3%B5ivatootjad-hakkasid-m%C3%B5%C3%B5tma-riiete-%C3%B6koloogilist-jalaj%C3%A4lge> - Rõivatootjad hakkasid mõõtma riiete ökoloogilist jalajälge, Bioneer.

<https://bioneer.ee/riided-pole-olmepr%C3%BCgi> – Riided pole olmeprügi, Eve Piibelet, Bioneer.

<https://www.youtube.com/watch?v=9GorqroigqM> – „The Story of Stuff“, Annie Leonard.

<https://www.youtube.com/watch?v=Se12y9hSOM0> – „The Story of Bottled Water“, Annie Leonard.

<http://science.time.com/2013/12/16/the-triple-whopper-environmental-impact-of-global-meat-production/> - The Triple Whopper Environmental Impact of Global Meat Production, Bryan Walsh, Time.